

Cerkev Jezusovega Serca v Ljubljani.

Trinajstega mal. serpana so naš presvitli cesar, spremljani od vzvišenega gospoda generala topništva, velicega pobočnika barona Mondel-na in gospoda deželnega predsednika barona Winkler-ja, ogledali cerkev Jezusovega Serca. — Milostljivi gospod knezoškof, častiti gospodje misijonarji in odborniki društva za zidanje cerkve Jezusovega Serca so presvitlega cesarja pri velikih vratih z vso častjo sprejeli. Kratki ogovor milostljivega gospoda knezoškofa ko zavetnika društva so Njih Veličanstvo prijazno poslušali in kratko odgovorili. Nato je gospod vladni svetovavec grof Rudolf Chorinsky, ko predsednik društva, predstavil te-le gospode: mestnega inženirja Adolf-a Wagner-ja, ki je vse obrise in vodstvo cerkvenega zidanja brezplačno oskerboval, stavbnega mojstra Faleschini-ta, in podobarja iz Lašič Fr. Jontesa, doslej še skorej neznanega, zelo umnega, mladega umetnika. Z vsakim izmed teh treh so Njih Veličanstvo nekoliko govorili, z gospod Faleschini-em po laški. Ko so presvitli cesar pozvedeli, kako je z zidanjem, so stopili v cerkev, kjer so jim častiti gospod prednik misijonarjev podali kropilo. — Po kratki molitvi pred svetim Rešnjim Telesom so cesar prelepo zidavo in notranjo napravo ogledovali, brali tudi napis na marmeljnati ploši, ki se glasi:

Hae sacrae aedes
in honorem Sanctissimi
CORDIS JESU
Summo Pontifice
Leona XIII.
Imperatore Austriaco
Francisco Josepho I.
occasione solemnum nuptiarum
haereditatis Imperii
Rudolphi
celebratarum cum Archiduce
Stephania
VI. Idus Maji MDCCCLXXXIII.
inceptae et ab Ordinario Laba
censi Principe Episcopo
Joanne Chrysostomo
consecratae
Calendis Julii MDCCCLXXXIII.

Njih Veličanstvo so bili z izpeljavo tega versko-domovinskega dela zelo zadovoljni in so vidoma veselili iz hiše Božje, katero naj tukaj natančneje popišemo.

Cerkev stoji v prijaznem kraju v predmestju sv. Petra, bliz južnega kolodvora. Hiša dveh nastropij za gg. misijonarje je s cerkvijo sklenjena po mostovžu, ki derži v žagrad in ima nadstropje za prehod v molitvarnico. Stransko lice cerkve je obrnjeno proti parnim ulicam, sprednje pa proti travniškim ulicam. Med hišo in cerkvijo je vert. Vert in hiša, ki je nje dolgostna stran vstrična z dolgostno stranjo hiše Božje, — sta zagrajena proti travniškim ulicam z železnim omrežjem, ki je cerkvenemu zlogu primerno in sega do sprednjega lica hiše Božje.

Veliki stolp, bo stal na desni strani sprednjega lica, in bo od vnanjih tal s križem vred 50 metrov visok. Vert, ki se bo ob stranskem licu napravil, bo zopet omrežje ločilo od parnih ulic.

Cerkev in hiša ste zidane v gotiškem zlogu, in sicer cerkev v zlogu 13. veka s sirovo opeko, hiša pa po obrisih inženirja Duffe-ja. Cerkev ima križno podobo s križevim obočjem ter je znotraj 34 metrov dolga 10 metr. široka in 17 metr. visoka, ima tedaj podolgasto ladijo s poprečno in z mnogobarvanim svetišem. — Na levo od svetišča je žagrad, na desno pa kapela sv. Cirila

in Metoda, ki je prizidana in v katero se gre od desne strani poprečnice. Šest stopnjic derži od vnanjih tal do veže, ki se nje obok opira na dva stebra. Veža je ločena od notranje cerkve s trojnimi velikimi vrati, ki imajo po dvojne duri. — Pogled notranje cerkve je za slehernega obiskovavca spodbuden in dobrodejen; ne hoté človek postoji precej pod korom, ki je s hrastovim lesom lepo opažen (res lepo delo tukajšnjega mizarja Vincencija Hansela) in se tudi na dva stebra opira. Oko se najprvo oberne k svetišču, k trem oknom, ki so silo lepo pisane in prav vgodno razsvetljene in predstavljajo presveto Trojico, našo ljubo Gospo presvetega Serca s svetim Jožefom in pa razodenje Gospodovo zveličani Marjeti Alakok; ozrè se dalje k velikemu altarju, ki je narejen iz hrastovega lesa v natorni barvi in z zlato vdelavo. Ta altar ima na obéh stranéh tabernakeljna po dve v zlato malani podobi, pervaka aposteljnov sv. Petra in Pavla, Leona in Krizostoma, in nad tabernakeljnom je prestol za podobo Jezusovega Serca, ki je 180 cmetr. visoka in iz kamnine silo lepo narejena z bogato in umetno vdelavo. — Enako lepe so druge okna, zlasti okna na sprednjem licu, katero je z mnogimi oklepki ozališano. (Konec nasl.)

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

Napósled je pri durih oglasil se ropot, ki je neprijetno vzbudil ga. Vstopil je gospodar s pooblaščenecem vred, gospodar, čegar prihod je potrebnim ljudém, kar znamo, neprijetnejši, nego je bogatinom kakega berača obraz. Gospodar malega doma, ki je Čartkov bival v njem, ta gospodar je bil bitje izmed bitij, kakoršna so navadno domom lastniki — kder koli v petnajsti ulici Vasiljevskega otoka na Petrogradski strani, ali v oddaljenem kotu Kolomne, bitje, kakoršnih je mnogo v Ruski in ki človek njih značaj ugane težko tako, kakor kake obnošene suknje nekdanjo barvo. O svoji mladosti je bil kapitan in kričon, tudi je bil državnih zadev služabnik, načeloval je hudim pretepom, pa tudi čil je bil in gizdav in glup. O starosti je te rezke lastnosti v sebi zedinil v neko temno neodločnost. Uže je bil udovec, uže iz službe izpuščen, uže ni gizdil se več, ni bahal se, niti pretepal, le čaj je rad pil in o tem žlobudral vsakojako nesmisel; hodil je po sobi, prikladal na ogenj na ognjišči; strogo, konci vsakega meseca je k svojim najemnikom prihajal po novce, hodil je po ulici in ključe nosil v roci, ogledaval je svojega doma streho; izgnal je nekolikokrat vratarja iz njegove izbe, ko je spat legal, s kratka: to je bil človek v pokoji, človek, ki mu po samopašnem životu in po stresanju na poštnem vozi ostanejo le gnjusobne navade.

„Račite, gledite sami, Baruh Kuzmič“ — opomnil je gospodar, ko je bil obrnil se v pooblaščenca, in stegnili je roko, „ne plača stanovnine, pa je ne plača.“

„Kako, ker ni novcev? — Potrpajte, vsaj bodem plačal.“

„Dragi moj, jaz ne morem čakati“ — povedal je gospodar razsrjen in mahal s ključem, ki je držal ga v roci, „pod mojo streho biva podpolkovnik Potogonkin, uže je sedem let tega; Ana Petrovna Buhmistrova je najela kolnico in konjišnico na dve strani, in ima troje

Razpis službe.

Za službo družbenega tajnika, ki je po odstopu izpraznjena, se bode v prihodnjem občnem zboru c. kr. družbe kmetijske kranjske volil nov tajnik. Volitev ta veljala bode za šest let.

Vabijo se tedaj oni dejanski družabniki, kateri so v kmetijstvu izurjeni, slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisanji zmožni, pisarniških opravil večji, naj prošnje za tajnikovo službo, kateri je odločenih 420 gld., in ako družbeni zbor pozneje pritrudi, 500 gld. letne plače, do dne 10. oktobra 1883. vložé pri podpisnem glavnem odboru.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 16. avgusta 1883.

Potovanje cesarjevo po Kranjskem.

(Dalje.)

Četrty dan. (14. julija.)

Program za ta dan je bil: a) Ogledavanje vojaštva, b) pokladanje temeljnega kamna za nov deželni muzej „Rudolfinum“, c) najvišje ogledavanje.

Presvitli cesar ogledali so si pri Fužinah pod Ljubljano kranjski polk pešcev baron Kuhn št. 17 in pa baterije v Ljubljani stoječe od topničarskega polka št. 12. Vojaki hodili so najprej memo cesarja, potem pa so na povelje cesarjevo izvršili več vaj s streljanjem.

Konečno izrekli so presvitli cesar Najvišje svojo zadovoljnost.

Pokladanje temeljnega kamna za Rudolfinum pričelo se je po programu ob 10. uri zjutraj na prostoru zgradbe od nove hranilnice naprej proti velikemu Lattermanovemu drevoredu. Prostor je lep in s precejšnjim prostorom krog poslopja, namenjenim za vrt, skrbelo se bode lahko zadosti, da bodo prostori muzeja tudi svitli. Za pokladanje temeljnega kamna pripravljen bil je poseben šotor, na obeh stranéh šotora pa gredi s sedeži za vabljene goste. Razun drugih gostov bili so navzoči: Ljubljanski „Sokol“ in pevci čitalnični na eni strani šotora, na eni pa turnarji s pevci filharmoničnega društva.

Natanko ob 10. uri pripeljali so se presvitli cesar z deželnim predsednikom in svojim spremstvom na slavnostni prostor, kjer so jih pričakovali poleg duhovščine dostojanstveniki, deželni glavar in vodstvo hranilnice. V šotoru nagovoril je presvitlega cesarja najprej deželni glavar grof Thurn s sledečim govorom:

„Vaše Veličanstvo! Najmilostlivejši cesar in gospod! Za trajni spominj na domoljubno svečanost 600letnega združenja dežele kranjske s krono prirojene cesarske hiše se bode na tem prostoru zidal deželni muzej, o katerem je Vaše Veličanstvo premilostljivo blagovolilo dovoliti, da se sme imenovati po Njegovi cesarski Visokosti, presvitlem cesarjeviču „Rudolfinum“.

Pokladamo temeljni kamen k temu poslopju, katero ima biti dom za zaloge umetnosti in vednosti, za izdelke obrtnijstva in rokodelstva, izobraževalna in podučilna za prebivalce kranjske.

Ta zgradba bo ob enem zmiraj trajajoča priča, da vsaka dogodba v sredi presvitle dinastije odmeva v srcih Kranjcev, stalni spominek zvestobe in udanosti, katero Kranjska posvečuje Vašemu Veličanstvu, spominek hvaležnosti za brezštevilne čine ljubezni in milosti, katere so Vaše Veličanstvo in Visokovaši predniki blagovolili skazati domovini.

Blagoslov Božji naj biva nad to zgradbo. Blagoslov Božji naj biva nad Vašim Veličanstvom!“

Na to odgovorili so presvitli cesar:

„Zmiraj sem smatral za eno najimenitnejših svojih nalog vsa prizadevanja pospeševati in podpirati, katera so pripravna, omiko širiti in povekšavati med ljudstvom, ljubezen do umetnosti in vednosti zbuhati in gojiti. Z zadostenjem vidim, da Kranjska v svojih ljudoljubnih napravah ne zaostaja za drugimi deželami Moje krone.

Še toliko pa me veseli, da dežela, ko oživlja pomenljivo izobraževališče, s tem ob enem ustanovi trajni spominek ozke skupnosti, katera veže Mojo hišo z ljudstvom kranjskim.

Moje cesarsko varstvo ostane zmiraj ohranjeno Rudolfinum-u, čegar zgradba se bode pričela z blagoslovom Božjim!“

Vodja hranilnice Aleksander Dreó nagovoril je potem presvitlega cesarja tako:

„V visoki navzočnosti Vašega Veličanstva ustanovlja se na tem mestu zgradba, za katero je društvo kranjske hranilnice dalo spodbudo v veselo povzdignjenem čutilu, katero se je probudilo vsled poroke Njegove cesarske in kraljeve Visokosti preljubljenega cesarjeviča. Premilostljiva vdeležba Vašega Veličanstva pri tem slovesnem činu nam je poročstvo za to, da bode naprava, katera se ustanovlja in katera se imenuje po Vašega Veličanstva presvitlem sinu, ponosu in nadi cesarja in ljudstva cvetela, rastla in koristila v čast in prid Kranjske. Iz hvaležnega srca kličemo: Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo, Bog blagoslovi cesarjeviča, Bog blagoslovi cesarsko hišo!“

Presvitli cesar so odgovorili:

„Znano mi je, da društvo kranjske hranilnice naklanja svojo podporo vsem blagim namenom. Ko je društvo ob priliki poroke mojega ljubljene sina probudilo zgradbo deželnega muzeja, skazalo je domoljuben duh, kateri ga navdaja.

Društvu hranilnice izrekam za to svojo zahvalo.“

Po teh govorih sledilo je blagoslovljenje temeljnega kamna po prem. knezoškofu, med tem pel je zbor čitalnični „Oče naš“, in za njim filharmonično društvo „Ehre Gottes“.

V kamen vložili so se sreberni denarji z letnimi številkami tekočega leta in pa po en list v Ljubljani izhajajočih pomenljivejših časnikov.

Konečno bilo je pokladanje temeljnega kamna sklenjeno po Njegovem Veličanstvu, ki so se po tem koj skupaj v enem vozu z deželnim predsednikom baronom Winklerjem podali v bližnjo hranilnico.

V hranilnici pričakovali so Njegovo Veličanstvo vodstvo hranilnice: vodja Aleks. Dreó, njegov namestnik Leopold Bürger in pa opravniški vodja Rihard Janežič. Vodje spremili so presvitlega cesarja v lepo okinčano dvorano, kjer jih je predsednik Dreó pozdravil z nagovorom, odtod so se podali v pisarno vodjevo.

Presvitli cesar popraševali so na drobno o delovanju hranilnice, in videti je bilo, da je bilo vredjenje opravil, poslopje in ves zavod Njegovemu Veličanstvu všeč. Iz pisarne podali so se potem presvitli cesar v vse oddelke hranilnice, kjer je bil vsak uradnik in služabnik na svojem mestu, in pri odhodu izrazili so se prav zadovoljno o tej, zdaj uže 62 let obstoječi prekornisti napravavi. (Dalje prih.)

Cerkev Jezusovega Serca v Ljubljani.

(Konec.)

Enako imenitne so zvišane podobe Križevega pota, ki so v dolblinah v zidu in tako izverstno narejene, da kristijan in umetnik nahaja vse, česar serce potrebuje. Okna, veliki altar in križev pot so narejeni v Majerjevi

dvorni napravi za umetnijo v Monakovem, katero so Njih Veličanstvo posebno pohvalili. — Zunaj imenovanih reči je tudi še pomniti leca, ki stoji na kamnitem stebri in je po umnem obrisu gosp. mestnega inženirja Wagnerja tudi iz hrastovega lesa z zlato vdelavo narejena.

To pa in okvire za križev pot je v lastnem oskrbovanji izverstno naredil podobar Fr. Jontes. Stene notranje cerkve so sivkaste, le obok je pisan — predstavljajoč višnjevo nebo z zvezdami in omejen z obročki, ki so izpeljani v silo umno izbranih barvah, o čemur so Njih Veličanstvo tudi blagovolili opomniti, da tako enojno pisanje prav posebno dopada, in ravno to je jako dobro oskerbel malar Borovski v Ljubljani. — Notranjo cerkev lepša tudi tlak, ki je pisan in iz dunajske tovarne za lončeno posodje.

Spominska ploša, kakor tudi oba kropivna kamna, iz belega, koroškega marmeljna, so izverstno delo kamnarskega mojstra Petra Tomana v Ljubljani.

Stenski stebri v cerkvi in mejni okrajki od zunaj so iz sevniškega debelozernatega peščenika. — Debla zgorej omenjenih stebrov so iz črnega marmeljna z Lesnega berda pri Verhniki. Verhi in predstave tankih in debelih stebrov, naslon nad vežjo in oklepi za okna so iz istrijskega kamna. Ploše podpornih stebrov in poglobitnega verha in stolpček na sprednjem licu so iz nabrežinskega apnenca, najterdnejega kamna, ki se more dobiti. — Lepe verhe in podstave stebrov in podpore pevskega kora, oklepe pri oknih in težavno delo stolpčka je naredil podobar Jontes. Rebra in pasi in sklepniki so glinasti iz lončarije Drelsetove v Ljubljani. — Streho za cerkev je postavil tesarski mojster Jerančič, za hišo pa Pust. — Streho je pokrili z angleškimi raznoverstnimi ploščicami škrilar Okoren. — Ključarska dela: Križ in prepletje na slemenu in železno ograjo, in sicer sèm ter tje prav raznoverstno je jako dobro in za nizko ceno naredil ključar Pilko.

K surovemu zidanju potrebno navadno in tiskano opeko je dajal Jelovšek na Verhniki. Vtis, ki ga dobiva obiskovalec cerkve JEZUSOVEGA SERCA in misijonske hiše, je častitljiv, in to poslopje bo vedno v čast mestu in deželi, in lepo znamenje pobožnosti in ljubezni do domovine pri slovenskem ljudstvu.

Ali stolp, kapela sv. Cirila in Metoda in misijonska hiša še niso dodelani, ravno tako je še prazen prostor za altar brezmadežnega spočetja Matere Božje z nasvetovanimi podobami v zlato: sv. Frančišek Asizijan, sv. Elizabeta, sv. Rudolf in sv. Štefan, kakor tudi za altar sv. Vincencija Pavljana (vsak na eni strani preprečnice) in v kapeli za altar sv. Cirila in Metoda.

Presvitli cesar so blagovolili pri odhodu še vprašati, ali se bo delo letos še nadaljevalo, ali bo zavolj pomanjkanja pomočkov prenehalo, in odgovor je bil dejaven in nikaven, to je, ako bo društvo za zidanje cerkve pri upnikih še vero imelo, da, ako ne, pa ne; in v hitrosti se ne more vselej vse tako lahko razložiti.

Sicer moramo s hvaležnostjo spoznati in izreči, da je bilo le z upanjem, zlasti gospoda stavbenega mojstra Faleschini-ja, Majerjeve dvorne naprave za cerkveno umetnijo v Monakovem in pa skoraj vsih družih gospodov zakladavcev in obrtnikov mogoče, delo tolikanj dognati, da je bila cerkev uže 1. mal. serpana posvečena.

Ali bo to versko-domovinsko delo še to leto končano, stoji na tem, če bo kupčevavec Toenies, ki daje nabrežinski apnenec, v kratkem štiri kamne za stolp poslal ali ne. Pa po sedanjih skušnjah smemo pričakovati, da on, ki so njegovo napravo v Ljubljani tudi presvitli cesar obiskali, uže iz domoljubnih vzrokov edini zadržek nedovršenja hiše Božje ne bo hotel biti. Se ve, da cerkvi manjka pomočkov, in pa še zeló, pa

zaupanje na Boga je bilo doslej močno opravičeno, in to bodi tudi v prihodnje podpora društva.

Dohodkov je imelo društvo v dveh letih nekaj čez 40.000 gold., in doveršena cerkev z misijonsko hišo vred bo zahtevala 120.000 gold. — Za nov dohodek je slavno c. kr. denarstveno ministerstvo z razglasom 4. rožnika 1883 št. 17.741 v ta namen dovolilo rečno loterijo brez davka, ki bo obsegala 2000 verst po 40 srečk (po 25 soldov). Imela bo 2000 dobitkov, in srečkanje bo tako, da ima vsaka versta en dobitok.

Med rečmi za dobitke sta sedaj uže dva konjiča, eno- do poltretjeletna, obljubljena junica in pa dve telici. — Ti to početje bodi priporočeno Bogu in častitim naročnikom našega lista, da se ga prijazno vdeležujejo ali s kupovanjem srečk (najbolje celih verst) ali s podaritvijo reči v pomenu reka na srečkah: Blagor mu, kateri pomaga k zidanju cerkve! Sveto pismo pravi: „Oblagrovani bodo, ki té zidajo.“ (Tob. 13, 6.)

Vodstvo rečne loterije je v Kravji dolini št. 11 v Ljubljani.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Po vseh predstoječih nasvetih in razmerah sklenili smo bili, ravnati se po predlogu gosp. mons. Stojalowski-ta, ki nam je bil naznanil, da je čas odhoda iz Rima določen na nocojšnji večer ob 8. uri. Tudi večina ostalih slovenskih romarjev bil je ta nasvet všeč. Po skončani božji službi dri sv. Klemenu poslovali smo se z nekako otožnim srcem od svetišča, ki nas je skozi štiri dni tako slovesno sprejemalo v svoje prekrasno-ozališane prostore, ter nam pripravljalo toliko dušnega veselja.

Od sv. Klemena napotili smo se zopet naravnost proti Vatikanu, kjer je bila ob dopoldanski pol 10. uri napovedana znanstvena akademija, in to sicer po izrečeni volji sv. Očeta papeža samega. Cerkevne slovesnosti preteklih treh dni imele so namen, poživiti srca romarjev z verskimi blagostmi, in vtisniti v njih duše neizbrisljiva čutja in spomine na navzočnost v sv. Rimu; ob enem pa poveljati tudi češčenje velikih slavjanskih apostolov ssv. Cirila in Metoda. Temu dnevu (6. julija) pa so hoteli enako sv. Oče sami vtisniti pečat narodne svečanosti in pobratimstva vseh slovanskih plemen ne le med seboj, ampak ob enem tudi nekakega poročstva njihove bratovske sloge (v najlepšem pomenu te lepe besede) pod krilom sv. apostolskega prestola. Res, misel in želja uzvišena, neprehvaljena, neprekosljiva!

Za vdeležbo akademije delile so se zopet nove vstopnice, pa na marsikaterega nevoljo točilo se nam tudi v tej zadevi ni „čisto vino“. Reklo se nam je nekako, da se vstopnic ne bo razdalo mnogo; vsak pa, ki jo bo imel, zamogel bo peljati več soromarjev s saboj k akademiji. Jaz sem bil tako srečen, da sem dobil eno, zbral sem tudi več dobrih znancev krog sebe; al ko smo dospeli do vhoda, bila je ondi stroga kontrola, in straža ni nobenega brez vstopnega lista pustila naprej. Nekako razžaljen, — se ve da, ne zarad sebe, ampak zastran družih — stopal sem po širokih marmelnastih stopnicah za drugimi romarji navzviš; ko pa pridemo pred dvorano, ki nosi ime „Sala di Concistoro“ (konzistorijska dvorana), v kateri se imenujejo in izklicujejo novi kardinali in škofje, in kjer se je tudi imela vršiti akademija, čakalo nas je ondi zopet novo neprijetno iznenadenje. Švicarji, ki so stali pred na stezaj